

Zgodovinske stvari.

Lacus Lugens — cerkniško jezero.

Spisal Dav. Terstenjak.

Strabon in Plini omenjata tega jezera v deželi starodavnih Karnov.

Kakor imena družih vodá, postavimo: Alsa (primeri: Olsa na Koroškem in na Ruskem), Anassus = Anas, fluvius, sansk. anna, voda, Kolops, Colapis Kolpa (primeri: Kolpa Kolpinka na Ruskem), poznamovanja vodá mužnatega sveta, Korkoras = Karka, Korkar, Kerka, die vom Bergnacken herabfliessende, Natiso (primeri ime reke Natiso na Ruskem, sansk. nadi, flumen, Timavus = timav, Sumpffluss), Turrus = Tur (primeri obilne imena rečic: Tur, Turja, Turevka v zemlji severnih Slovanov), Sontius = Sontja = Soča, der in Krümmungen fliessende Strom, sansk. çunth, claudicare, rusk. sutolina, krummer Baumast, slovensko sotska, imena v vijugastih krajih stoječih vasi ali sel itd. so po koreniki in obliki čistega slovenskega početka, tako tudi: lacus lugens — Lugovo (to je) jezero.

Poznamovanja za jezera pri starih Slovanih so vzete iz besed, ktere naravnost izrazujejo pomen jezera; tako: lacus Pelso, methat. pleso = jezero, lacus musianus = muža, muževina, lacus Balaton = Blatno, Blatensko, od blato, Moor, Moos, Sumpf.

Tudi Lug pomenja jezero. Srbščina še ima besedo lug v pomenu: Sumpfrohr, Schilfrohr *) (*Vuk „Rječnik“ s. v.*). Mi pa v slovanščini nahajamo na prikazen, da zeliša rade dobivajo imena po zemljišči, v katerem rastejo. Tako ločje, Sumpfrohr, Schilfrohr, od: lôka, lôčica, staroslovenski palus, muža, sitje, slovaški: sitno, Sumpf. Tako tudi lug, Sumpfrohr, Schilfrohr po lugu Sumpf. Z daljnim tvarivnim sufiksom poznamo: luža, kaluža, was für ein Sumpf, stvarjeno kakor sansk. kumbha, iz ku in ambhas, wie viel Wasser fassend, kamala iz ka in mala, wo einen Flecken habend, kurma, iz ku in urma, wie die Wellen erregend (*glej: Nesselmann v „Zeitsch. für Kunde des Morg.“ II. 98. 99. 100. 102. 103*). Kaluža toraj: Wie viel Sumpf, Morast fassend.

Akoravno srbščina besede lug ne rablja več v pomenu muža, se je vendar rabil ta pomen nekđaj za mužo, ker resnično je, kar učeni Kuhn piše: „dass sobald nur andere Wörter für denselben oder einen nahe verwandten Begriff sich in der Sprache vorfinden, die Voraussetzung dafür ist, dass es einst in der Sprache vorhanden war.“ (*„Zeitsch.“ IV. str. 82*). Narava cerkniškega in loškega jezera je že zahtevala to poznavanje, ker znana je obilnost trstja, ktero v onem mužnatem svetu raste.

Tako imamo zopet novo čistoslovensko ime kot pričo za to, da so Slovenci bili stari Karni, katerih si celó nemški zgodovinarji ne upajo več naravnost imeti za Kelte. Diefenbach (*„Orig. Europ.“ 74*) v svojem najnovejšem delu pravi: „Die Carni (quondam Taurisci tunc Norici Liv. XLIII. cap. 5), die zwischen den Venetern und dem keltisch-illirischen Mischvolke der Japoden wohnen, sind wahrscheinlich Kelten“ in na strani 135. pa zopet zometuje svoje mnenje in piše: „Alle diese Völker (Vindelici, Rheti, Taurisci, Norici) sind, wie wir glauben, aus theils illirischen, theils ligurischen Grundstoffen durch keltische Uebermacht und Mehrheit zu Mischvölkern geworden“.

Pustite vendar enkrat grde predsode in spoznajte, kar je po zgodovini, etimologiji in mitologiji potrjeno, da so bili slovansko steblo Panoni, Karni in Norenci.

Slovstvene novice.

* Prof. Majcigerjeva knjiga o Cirilu in Metodu je že gotova in se bode v kratkem razpošiljala. — Naj se naročniki podvizajo, da prejmejo lepo delo.

* Dr. Prelogova knjiga se bode te dni že začela tiskati.

* Gosp. dr. Vošnjak v slovenski Bistrici spisuje „Poduk o človeku ali kratek razklad človeške anatomije in fiziologije“ kolikor mogoče po domače in mikavno. Cela knjiga utegne obsegati kakih 16 do 18 pól; pridjane bojo tudi podobe v lesorezih. — Hvale vredno početje.

Nov zemljovid kupčijski in obrtnijski.

Naš rojak gospod prof. dr. Klun bo izdal z gosp. dr. Langom zemljovid na 16 kartah z dotičnim popisom pod naslovom: „Atlas zur Industrie- und Handelsgeographie. Für commerciale und technische Lehranstalten, für Kaufleute und Industrielle.“ Celó delo pride na svetlo v 5 vezkih, prvi vezek že prihodnji mesec ali saj gotovo septembra mesca. Kdor se naroči na celó delo, plača vsak zvezek le po 22 sreb. grošev, toda ni treba naprej plačati; kdor pa vzame le kak posamen zvezek, plača za-nj n. tolar. Vsak knjigar sprejema naročila. Priporoča se pa to delo z dr. Andreovimi besedami najboljše tako-le: „Die neue Zeit stellt auch an den Kaufmann und Gewerbsman neue Anforderungen. Die Gemeinsamkeit der Verkehrsanliegen reicht über alle Erdtheile; wer sein Geschäft tüchtig mit Ueberblick und Umsicht treiben will, muss die verschiedenen Länder kennen, ihre Weltlage, ihre Erzeugnisse und Produktionskraft, die Völker, ihren Charakter und ihr Staatswesen. Nur dann vermag er die Verkehrsverhältnisse mit Klarheit zu übersehen, einen weiten Gesichtskreis zu gewinnen und mit Sicherheit zu combiniren, wenn er sie im Zusammenhange versteht, in ihr Wachstum auf geschichtlicher Unterlage verfolgt. Das geographische Element bildet dabei die Grundlage.“ Dobro bi bilo, da bi tudi mi v slovenskem jeziku dobili tak zemljopis in zemljovid.

Lepoznansko polje.

Slava in ljubezen.

Novela.

(Dalje.)

„Kak že je to slučaj?“ — vpraša Marja tiho svojega moža, stojé z njim vred ob postlji Ivanovi. Slabi glas in solzne oči mlade gospé bili so mu dovolj priča, da ne praša iz same radovednosti, ampak iz iskrenega sočutja; kajti z lepim njenim telesom združena je bila dobra, čista, krotka slovanska duša. Kurganov na prijazno vprašanje šepetá mili svoji ženki na uho, kako je po naključbi naletel na ranjenega junaka, kterege plemenito lice je zdaj, obsijano nekoliko po zakriti luči, na veliko veselje Kurganovo in mile ženke njegove pričelo se je nekako oživljati.

Še le čez poldrugo uro dospel je zdravnik Hlestakov. Kakor trdega Rusa stare korenine ga je le zvesto prijateljstvo proti Kurganovu nagnilo, da polotil se je ozdravljanja nesrečnega ptujca. Potem, ko je umni zdravnik opral, spregledal in obvezal rano pod desno ramo Ivanovo, rekel je, da ni smrtne nevarnosti, ako

*) Lug piše Vuk je enako z besedo srbsko rit, Rohr, Röhrig, arundinentum; primeri starovisokonemški: riede, Schilfrohr, Sumpfrohr. Srbi imajo prislovico: „Lasno je djavolu u ritu svirati.“
Pis.